

FÖRDJUPNING

Saab har begränsad betydelse för svensk ekonomi

Historiskt har Saab Automobile AB haft stor betydelse för svensk ekonomi och motorfordonsindustri. I dagsläget är betydelsen av Saab för svensk ekonomi som helhet mycket begränsad, men Saabs betydelse för Västra Götalands län och i synnerhet för Trollhättan är desto större.

Saab tillverkade sin första bil 1947 och under de påföljande decennierna växte företaget till ett av Sveriges främsta varumärken. I slutet av 1980-talet började Saabs ekonomiska problem som sedan fortsatte under 1990-talet med det amerikanska bolaget General Motors (GM) som delägare. År 2000 köpte GM resten av bolaget, men beslutade under krisåret 2009 att avveckla sitt ägande i Saab. Efter en lång rekonstruktionsprocess och flera vändor med Koenigsegg group samt sportbilsföretaget Spyker cars⁹, köpte Spyker till slut Saab i slutet av februari 2010.

Under våren 2011 aktualiserades Saabs problem återigen. Det osäkra läget och Saabs historiska betydelse för svensk motorfordonsindustri gör att det är intressant att analysera företagets betydelse för svensk ekonomi.

Effekten på svensk ekonomi om Saab skulle gå i konkurs och läggas ner inom kort har beräknas med uppgifter för 2010, då bedömningen är att dessa uppgifter fortfarande relativt väl återger dagens situation. Det bör tas i beaktande att produktionsnivån 2010 är påverkad av produktionsstoppet i början av året till följd av rekonstruktionen av företaget. Mot bakgrund av detta har Saabs betydelse för svensk ekonomi även beräknas i ett scenario där Saab lyckats öka sin produktion till en mer hållbar nivå.

PRODUKTION OCH SYSSELSÄTTNING I DAGSLÄGET

Enligt Spykens årsredovisning sysselsatte Saab 3 662 personer i slutet av 2010 och beräkningar baserade på uppgifter från årsredovisningen visar att företagets förädlingsvärde 2010 utgjorde ca 1,2 miljarder kronor, vilket motsvarar 0,04 procent av BNP.

En eventuell nedläggning av Saab får förutom den direkta effekten av utebliven produktion¹⁰ och varsel av Saabanställda även indirekta effekter på underleverantörer. Med hjälp av så kallad input/outputanalys går det att beräkna de indirekta effek-

⁹ Numera "Swedish Automobile".

¹⁰ År 2010 utgjordes 22 procent av Saabs omsättning av tillverkning och försäljning av reservdelar. Då de även tillverkar och säljer reservdelar till Opelbilar behöver inte all denna produktion nödvändigtvis försvinna om Saab skulle gå i konkurs.

terna för den svenska ekonomin.¹¹ En kalkyl gjord med input/output-tabeller publicerade av SCB för år 2005 visar att för varje krona i förädlingsvärde som Saab skapar så genereras det ytterligare 1,65 kronor i förädlingsvärde i andra svenska produktionsenheter.¹² Det totala förädlingsvärdet av Saabs produktion 2010 beräknas därmed till ca 3,1 miljarder kronor eller ca 0,11 procent av BNP (se tabell 17).

Baserat på en kalkyl av underleverantörernas förädlingsvärde per anställd har sysselsättningen hos underleverantörerna beräknas till drygt 3 100. Totalt beräknas Saabs produktion ha genererat knappt 6 800 arbetstillfällen 2010, vilket motsvarar 0,15 procent av det totala antalet sysselsatta.

Till följd av globaliseringen och den ökade specialiseringsgraden inom industrin överskattar denna kalkyl förmodligen Saabs betydelse då importinnehållet i Saabs insatsförbrukning sannolikt har ökat sedan 2005. Mot bakgrund av detta har en alternativ kalkyl med en högre importandel tagits fram.¹³ Det totala förädlingsvärdet inklusive underleverantörer utgör med den alternativa kalkylen 0,06 procent av BNP år 2010 och antalet sysselsatta knappt 4 800 personer, vilket motsvarar 0,10 procent av det totala antalet sysselsatta år 2010 (se tabell 17).

SAABS BETYDELSE I SCENARIO MED ÖKAD PRODUKTION

För att Saab ska överleva behöver de öka såväl försäljningen som förädlingsvärdet. En grov kalkyl visar att om Saab exempelvis skulle nå sitt uppsatta försäljningsmål på 80 000 sålda bilar¹⁴ skulle förädlingsvärdet som andel av BNP, enligt aktuell prognos, öka till 0,22 procent år 2012 och generera en total sysselsättning på drygt 8 700 personer, vilket utgör 0,19 procent av totalt antal sysselsatta 2012 (se tabell 17). Den alternativa kalkylen med ett högre importinnehåll i Saabs produktion ger ett förädlingsvärde motsvarande 0,15 procent av BNP och en sammanlagd sysselsättning på knappt 5 800 personer, vilket utgör 0,12 procent av den totala sysselsättningen år 2012 (se tabell 17).

¹¹ I input/output-tabeller redovisas inhemsk och importerad insats per produkt samt importerad insats i produktionen. Med hjälp av dessa går det att beräkna hur stor andel av insatsen som är importerad samt inom vilka branscher underleverantörerna återfinns.

¹² I beräkningen har motorfordonsbranschens insatsstruktur använts som approximation för Saabs insatsstruktur.

¹³ Den antagna importandelen baseras bland annat på uppgifter från den svenska fordonskomponentsgruppen. Motorfordonsbranschens importandel av total insatsförbrukning från input/output-tabellerna för 2005 uppgår till knappt 43 procent och den antagna importandelen för Saab uppgår till 80 procent. Importandelen för underleverantörerna är densamma i båda kalkylerna.

¹⁴ Försäljningsmål på 80 000 sålda bilar bygger på uttalanden från Spykers styrelseordförande Victor Muller om framtida försäljningssiffror.

Tabell 17 Förädlingsvärde och sysselsättning för Saab inklusive dess underleverantörer

Procent av total BNP till baspris respektive sysselsättning, samt miljoner kronor och antal

	Låg importandel	Hög importandel
2010		
Förädlingsvärde, miljoner kronor	3 100	1 900
Förädlingsvärde, procent av BNP	0,11	0,06
Sysselsättning	6 800	4 800
Sysselsättning, procent	0,15	0,10
2012 (scenario)		
Förädlingsvärde, miljoner kronor	6 900	4 800
Förädlingsvärde, procent av BNP	0,22	0,15
Sysselsättning	8 700	5 800
Sysselsättning, procent	0,19	0,12

Källor: Spyker, SCB och Konjunkturinstitutet.

SAABS BETYDELSE FÖR SVENSK EKONOMI ÄR INTE SÄRSKILT STOR

Den beräknade betydelsen av Saabs produktion för svensk ekonomi är beroende av vilken importandel som antas. Resultatet visar emellertid att även i kalkylen med lågt importinnehåll blir inverkan på svensk ekonomi liten. Skulle Saab nå sitt försäljningsmål och sälja 80 000 bilar under 2012 får företaget en något större betydelse för BNP och sysselsättningen på riksnivå.

Saabs regionala betydelse för Västra Götalands län och i synnerhet för Trollhättan är desto större. År 2010 utgjorde Saabs anställda ca 12 procent av den totala sysselsättningen i Trollhättan och knappt 0,5 procent av sysselsättningen i Västra Götalands län.¹⁵

¹⁵ Beräkningen är baserad på sysselsättningsuppgifter för Trollhättan för 2009.